

Open
MONUMENTENDAG
Le

Leidschendam-Voorburg

Verslag Open monumentendag 2018 in Leidschendam-Voorburg

De BankGiro Loterij Open Monumentendag wordt jaarlijks georganiseerd door (lokaal) de Stichting Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg en (landelijk) het Projectbureau Open Monumentendag van de Stichting Nederland Monumentenland in samenwerking met de BankGiro Loterij. Met dit evenement willen wij gezamenlijk de aandacht voor de monumenten vergroten door dit bijzondere Nederlands cultureel erfgoed toegankelijk te maken en te behouden voor een breed publiek.

De Open Monumentendag 2018 in Leidschendam-Voorburg is mogelijk gemaakt door:

- de medewerking van de eigenaren/beheerders van opengestelde monumenten,
- de subsidie van de gemeente Leidschendam-Voorburg,
- de steun van onze sponsors

en m.m.v. Sport en Welzijn Leidschendam-Voorburg, Haags Bus Museum, Lionsclub Voorburg Prinses Marianne, Huygens Festival en vele vrijwilligers.

Verslag Open Monumentendag 2018 in Leidschendam-Voorburg

rond het thema *In Europa*

Op deze mooie, bijna zomerse dag, met een straf windje, kwam de stroom bezoekers naar de Open Monumentendag in Leidschendam, Voorburg en Stompwijk al vroeg op gang. Er was dan ook veel te zien en te beleven.

De geopende monumenten en de georganiseerde activiteiten brachten veel bezoekers op de been. Al vroeg waren de deelnemers aan het Scratchconcert in de H.H.Petrus en Pauluskerk aanwezig om bij de opening door wethouder Astrid van Eekelen het officiële Europese Volkslied 'Ode an die Freude' van Beethoven ten gehore te brengen.

In Park Arentsburgh bij Huize Arentsburgh hadden de re-anactors van Pax Romana hun tenten opgeslagen om oude ambachten te demonstreren, gerechten te bereiden in een Romeinse keuken en die te laten proeven. Ook werden er Romeinse munten getoond.

In veel monumenten in Voorburg werd genoten van muziekensembles van het Huygens Festival. In dit verslag blikken we terug, en ook een beetje vooruit. Alvast enkele cijfers:

- de 26 opengestelde monumenten en activiteiten werden rond 5700 keer bezocht
- de lezingen in Arentsburgh en in Tennispark Vreugd & Rust trokken veel bezoekers
- historische bussen verzorgden de 'hop on hop of service' naar de opengestelde monumenten, waarvan veel gebruik werd gemaakt
- in diverse monumenten werden kunstwerken van basisscholieren gepresenteerd die gemaakt waren in het kader van het kinder-kunst-project

De organisatie werd mogelijk dankzij de enthousiaste samenwerking met de gemeente, 7 sponsors, 13 partners/vrijwilligersorganisaties en niet vergeten de inzet van 110 vrijwilligers op de dag zelf bij de monumenten en activiteiten.

'Plekken van Plezier' is het thema voor Open Monumentendag 2019 op zaterdag 14 september 2019. Ideeën zijn dan meer dan welkom. Wij houden u in de komende maanden op de hoogte.

Leidschendam-Voorburg, oktober 2018

Bestuur en kern-werkgroep Stichting Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg

Openstellingen en activiteiten

Algemeen

Het thema 'In Europa' is gerealiseerd met een scala aan activiteiten

- Een scratchconcert in de H.H.Petrus en Pauluskerk te Leidschendam
- Pax Romana met Romeinse re-anactors bij Huize Arentsburgh en muziek van Windkracht 3
- Busdienstregeling met historische bussen van het Haags Busmuseum
- Themalezingen in Huize Arentsburgh
- Rondleidingen door de Archeologische Werkgroep Leidschendam-Voorburg
- Rondleidingen en themalezingen in Tennispark Vreugd & Rust
- Kinderkunstproject met tentoonstelling van de gemaakte kunstwerken in diverse monumenten
- Monumentenbustour senioren

Het Huygens Festival, dat in hetzelfde weekend plaatsvond, verzorgde tal van muzikale uitvoeringen bij de geopende monumenten in het Huygenskwartier in Voorburg.

In 2018 openden 26 (2017: 21) eigenaren/beheerders hun monument voor het publiek. Huize Arentsburgh was voor de eerste keer open. Voorts werden op twee locaties activiteiten georganiseerd, te weten het scratchconcert in de Petrus en Pauluskerk en de lezingen in Tennispark Vreugd & Rust. Bij de opengestelde monumenten werd door de eigenaren/beheerders informatie over het pand gegeven of rondleidingen verzorgd (zie voor alle activiteiten op diverse locaties de programmakrant in dit verslag).

De opengestelde monumenten en activiteiten werden rond 5700 keer bezocht (2017: 4400). Het aantal bezoekers was hoger dan in 2017 en 2016. Het mooie 'monumentenweer' werkte in dat opzicht positief mee. Het aantal monumenten dat een bezoeker gemiddeld bezoekt is niet bekend, maar op basis van steekproeven gaan we uit van twee à drie keer. De cijfers in dit verslag gaan in alle gevallen uit van aantallen bezoeken. Ook tal van bezoekers uit andere gemeenten bezochten Leidschendam-Voorburg.

Leidschendam

Wethouder Astrid van Eekelen opende de Open Monumentendag bij de H.H.Petrus en Pauluskerk. Zangers van het scratchkoor zongen het kort tevoren ingestudeerde Europese volkslied en de opening werd tevens opgeluisterd door de Showband '75 uit Leidschendam. De wethouder vertrok na de opening met een historische bus voor een bezoek aan Huize Arentsburgh in Voorburg.

Scratchconcert

Door enthousiaste inwoners van Leidschendam-Voorburg werden in de ochtend Europese liederen ingestudeerd. In de middag werd door dit eenmalige pop-up koor met het ingestuurde materiaal een concert voor het massaal toegetroomde publiek gegeven. Met deze Scratch, begeleid door de dirigent Martin van der Brugge, werd het thema 'In Europa' op unieke wijze ingevuld.

De liederen die ten gehore werden gebracht waren:

- Ode an die Freude / L. van Beethoven-Schiller. Ook wel bekend als het Europese Volkslied
- Scarborough Fair/Anoniem
- Kristallen den fina/Anders Stenberg
- Tourdion / Quand je bois du vin clairet (Anoniem)
- Hallelujah/ G.F.Händel
- El Carnaval / Javier Fajardowij

Het Scratchkoor werd uitgebreid met het koninklijk mannenkoor Die Haghe Sangers dat nog een drietal andere Europese liederen ten beste gaf:

- Rodna Pese/Anoniem
- Slavnostní sbor / B. Smetana
- Benia Calastoria

Voorburg

Huize Arentsburgh

'In Europa' was dé gelegenheid om het belang van de Romeinse invloed in onze gemeente in de eerste eeuwen van onze jaartelling te benadrukken.

Rond 120 na Christus gaf de Romeinse keizer Hadrianus marktrechten aan een nederzetting van de oorspronkelijke bewoners van Leidschendam-Voorburg, de Cananefaten. Dit plaatsje werd naar Romeins voorbeeld verbouwd en voortaan Forum Hadriani (markt van Hadrianus) genoemd. Uit archeologisch onderzoek is gebleken dat Forum Hadriani zich ongeveer op het terrein van de buitenplaatsen Arentsburgh en Hoekenburg bevond. Vanaf de 19de eeuw zijn hier restanten gevonden van onder andere woonhuizen, winkels, stadsmuren omgeven door een gracht, een badhuis en een herberg.

Om 11.00 uur werd door wethouder Astrid van Eekelen in Arentsburgh de tweede opening van OMD verzorgd. Tevens hield voorzitter van OMD-LV Cees Postema een korte toespraak en Peter van de Ploeg, directeur van Huygens Hofwijck en museum Swaensteyn ontvouwde er zijn plannen voor een monument in Arentsburgh. Dit alles bij de klanken van het Blazersensemble Windkracht 3, een pop-up optreden van het Huygens Festival. Circa driehonderd belangstellenden waaronder oud bewoners/werknemers van dit voormalige doveninstituut, bezochten het huis. Ook liep het storm

voor de twee lezingen van Bert van der Valk over het strategische en economische belang van de Romeinen om zich in Voorburg te vestigen.

In Park Arentsburgh beeldde de Vereniging Pax Romana het burgerleven langs de Limes van de 2de eeuw na Christus uit met de ambachten: smeden/ koperkloppen, wolbewerken, bandweven en schrijven. Bedenk, dat de bewoners van Voorburg in de 2de eeuw nog aan het alfabetiseren waren. De kok liet Romeinse hapjes en drankjes proeven en gaf de recepten aan belangstellenden. De Romeinen introduceerden een geldstelsel. Voorheen maakte men de producten zelf en ruilden die voor andere. Niet alleen lieten de bezoekers zich informeren over de munten Aureii, denarii, sestertien en assen - en wat men daar toen voor kon kopen - ook meegebrachte munten werden op waarde getaxeerd. Voor de informatiestand van de AWLV en de rondleidingen in Park Arentsburgh door Titia Kiers en Bram van den Band was goede belangstelling. Veel mensen bezochten vervolgens museum Swaensteyn waar belangrijke vondsten van het voormalige Forum Hadriani bewonderd konden worden, zoals de meer dan levensgrote bronzen hand van een standbeeld. Voor kinderen was er de gratis speurtocht: *'Terug naar de Romeinen'* ingericht.

Tennispark Vreugd & Rust

De voormalige kas, een monument op het landgoed Vreugd & Rust en nu in gebruik als clubhuis van het gelijknamige tennispark, was dit jaar voor het eerst geopend. Deze kas heeft een bijzondere, bewaard gebleven dakconstructie. Op affiches in het clubhuis werd de geschiedenis van *'Het Buiten'* en de moestuin met kas getoond. De informatie over het tennispark, de vroegere bewoners en de geschiedenis van het landgoed werd bijeengebracht door de heren Knol, Van Geitenbeek, Lengkeek, Goeijenbier, Huizing, Meekel en Van der Leer. Kees van der Leer verzorgde tweemaal de lezing 'Mythen ontmaskerd' over de geschiedenis van de buitenplaats en zijn bewoners, waar, tot veler verbazing, prinses Marianne niet toe behoorde. Met tweemaal 40 belangstellenden waren de gratis lezingen helemaal 'uitverkocht'. De Stichting Mooi Voorburg organiseerde aansluitend tweemaal een wandeling door het door park. Joost Heuvelink gaf uitleg aan de 60 deelnemers over de werking van water, gebogen lijnen, solitaire bomen en dichte bosschages. Ontwerper Zocher creëerde destijds dit arcadische landschap. Het Montessorikoor 'Montekori' zong als intermezzo popliedertjes en de leden van tennisclub Sobri gaven op gezette tijden partijtjes 'vintage tennis' ten beste.

Diverse openstellingen in Leidschendam- Voorburg

Bezoekers konden genieten van tal van opengestelde monumenten, zoals van het Buitengoed Dorrepaal, de Sint Martinuskerk en de molens De Salamander en

De Vlieger. De molens boden veel informatie over de werking, de taal van de molens en het belang voor het zagen van hout en het 'houden van droge voeten'. Het Raadhuis en het Dr. Neherlaboratorium - waar de film *'Met Huygens naar Venetië. The Movie'* werd vertoond - waren eveneens voor het publiek geopend. Alle geopende monumenten staan, met een korte toelichting, vermeld in de programmakrant achterin dit verslag.

Stompwijk

Het monumentale, industriële gemaal De Antagonist opende haar deuren tijdens deze editie van OMD-LV. Belangstellenden waren natuurlijk welkom in De Bles en in de Laurentiuskerk en de erven rondom de Molendriegang waren eveneens toegankelijk.

Het Grote Kinderkunstproject 2018

Doel van Het Grote Kinderkunstproject is basisschoolleerlingen kunstwerken te laten maken, deze tentoon te stellen in monumenten en zo kinderen (en hun familie en vrienden) te stimuleren monumenten in hun eigen gemeente te bezoeken. Het Grote Kinderkunstproject van de Open School van S&W sloot aan door het thema *'In Europa'* bij de creatieve lessen op 6 scholen als uitgangspunt te nemen. De klassen maakten kijkdozen van interieurs en gebouwen in groot en klein formaat. Deze diorama's werden tentoongesteld in Buitengoed Dorrepaal, het Neherlab, de Petrus en Pauluskerk, de Dorpskerk, Huize Swaensteyn en Houtzaagmolen de Salamander.

Monumentenbustour senioren

Voor de senioren organiseerden we een bustour in de middag van 13.00 – 16.00 uur, naar vier/vijf monumenten. Inclusief een kopje koffie of thee met tiramisu in Villa Rozenrust en met zelf gemaakte koek in Huize Dorrepaal, kostte de tour slechts € 3,- per persoon. De gerichte publiciteitscampagne (zie het onderdeel communicatie) leverde 20 aanmeldingen op (In 2017 slechts 6 deelnemers). De deelnemers hebben het naar verluidt erg naar hun zin gehad. Deze Monumenten bustour werd mede mogelijk dankzij de inzet van Woej-bussen en de vrijwillige chauffeurs i.s.m. Woej-uitjes.

Informatiestands en activiteiten van erfgoedpartners

Bij Huize Swaensteyn in Voorburg Centrum en op het voorplein bij de H.H.Petrus en Pauluskerk in Leidschendam richtten we onze informatiestands in. Hier kon men alle informatie verkrijgen over de opengestelde monumenten. Onder andere werd de overdruk van de programmakrant verspreid. De Historische Vereniging Voorburg, de Stichting Mooi Voorburg en het Historisch Gezelschap de Blauwe tram presenteerden zich via hun informatiestands in Voorburg Centrum. De Vereniging Erfgoed Leidschendam was te vinden bij de H.H.Petrus en Pauluskerk.

Communicatie

Algemeen

In de maanden voorafgaand aan 8 september 2018 communiceerden we regelmatig over de Open Monumentendag in Leidschendam-Voorburg en informeerden we het publiek over de opengestelde monumenten en de thema activiteiten. Er is wederom een eigen themalogo ontworpen, dat op alle uitingen werd gebruikt.

Nieuwsbrief

Op 14 juni 2018 is de nieuwsbrief met informatie over openstellingen en activiteiten in 2018 via e-mail naar alle eigenaren en beheerders van monumenten, contactpersonen, (erfgoed-)partners, vrijwilligers en andere bekende relaties gestuurd.

Persberichten

In de weken voorafgaande aan het evenement werden persberichten verstuurd naar de diverse media met wetenswaardigheden over geopende monumenten en de diverse activiteiten. Onze persberichten werden integraal opgenomen in het Krantje en in de digitale media Vlietnieuws en het Voorburgs Dagblad. Ook in de rubriek Gemeenteberichten in Het Krantje werd redactioneel aandacht besteed aan het jaarlijks terugkerende evenement. In Het Krantje plaatsten we wekelijks advertenties (van 10 x 11 cm) met korte teksten over de belangrijkste programmaonderdelen. Via een banner op Het Krantje Online, die we vanaf 6 augustus tot 8 september plaatsten, kon doorgeklikt worden naar onze website www.ond-lv.nl.

Flyers

Op tal van plaatsen en tijdens activiteiten/evenementen verspreidden we diverse flyers, te weten:

- De Algemene flyer met overzicht van alle openstellingen en activiteiten. Oplage 3500. Verspreid o.a. in bibliotheken in Leidschendam-Voorburg, Leidschenveen en Den Haag. Als bijlage werd de flyer per email verspreid onder relaties, monumenteigenaren, monumentbeheerders, erfgoedpartners en vrijwilligers. De flyer werd ook verspreid tijdens het Cultureel Zomerfestival op 25 augustus 2018.
- Flyer Scratch-koor aankondiging. Oplage 250. Verspreid via email naar koren in Leidschendam, Voorburg en Stompwijk en neergelegd in kerken en bibliotheek.
- Flyer Scratch-concert. Oplage 150. Uitgedeeld onder bezoekers van de Petrus en Pauluskerk op de dag zelf.

- Monumentenbustour senioren. Oplage 1000. Verspreid in de wijk- en dienstencentra, kerken, via Woej-bus 47 en door bezorging in brievenbussen van alle aanleunwoningen in Leidschendam-Voorburg. Flyers werden eveneens verspreid tijdens het Cultureel Zomerfestival Julianabaan op 25 augustus 2018.
- Brief aan bewoners Park Arentsburgh. Oplage 100. In brievenbussen bezorgd van de woningen in de buurt van Arentsburgh.

Poster Restauratiefonds

Het Nationaal Restauratiefonds bood alle monumenteigenaren en andere betrokkenen weer de gelegenheid om een gratis poster te laten maken. Op deze poster kon men op eenvoudige wijze een foto van en tekst over het eigen monument plaatsen en daarmee aangeven dat het monument opengesteld werd tijdens Open Monumentendag. We hebben deze mogelijkheid aan de deelnemende eigenaren kenbaar gemaakt.

Programmakrant

De Programmakrant met alle informatie over openstellingen, activiteiten, het thema en werk van onze erfgoedpartners werd, met een voerpaginaverwijzing, in Het Krantje geplaatst op 4 pagina's in het midden van de krant zodat deze uitneembaar was. Er werd een doordruk gemaakt van 500 exemplaren. Deze waren verkrijgbaar bij de OMD-kramen en bij verschillende open monumenten in Leidschendam, Voorburg en Stompwijk. De Programmakrant kon ook als PDF-bestand gedownload worden via onze eigen website en Facebook en via de landelijke website. Voor het eerst dit jaar werd de programmakrant ook uitgebracht op een A4-formaat in een oplage van 300 exemplaren. Deze waren eveneens verkrijgbaar bij de OMD-stands op de dag zelf. De programmakrant is integraal opgenomen in dit verslag.

Overige uitingen

Rond eind augustus zijn op 20 plaatsen in Leidschendam en Voorburg driehoeksborden met A0-posters geplaatst met aan twee zijden posters van Open Monumentendag en aan één zijde Huygens Festival. Spandoeken met de tekst 'Open Monumentendag 2e zaterdag van september', werden twee weken lang opgehangen op negen plaatsen in Leidschendam-Voorburg.

Het evenement werd op de Uitladder van 'Cultuurpunt Leidschendam-Voorburg' geplaatst, vermeld op www.aandevliet.nl en op de website van het Huygens Festival.

De OMD-stands werden ingericht met o.a. de in 2015 gemaakte fraaie meshdoeken met foto's van de meest

bekende monumenten van Leidschendam-Voorburg. Op de dinsdag voorafgaande aan Open Monumentendag interviewde Midvliet Radio Cees Postema en Rob Hanzon, die uitgebreid enkele programmaonderdelen toelichtten. Bij de opening interviewde Midvliet Radio Cees Postema nog een keer.

2018 is het Europees jaar van het cultureel erfgoed. In de aanloop naar de Open Monumentendag werd - vanaf april - maandelijks een bijzonder monument van Leidschendam, Voorburg en Stompwijk gefilmd en in de schijnwerpers gezet in samenwerking met Desi Goudman en Jacques van Herten van Midvliet TV. Deze filmpjes werden op Midvliet TV uitgezonden en als YouTube filmpjes opgenomen op onze website en Facebookpagina.

Fotograaf

Van Marianne Knijnenburg en Kiek de Vreught hebben we foto's ontvangen, waarvan een selectie op onze website is te zien.

Landelijke website

De website van de landelijke organisatie voor Open Monumentendag gaf de informatie over openstellingen van monumenten en activiteiten in Leidschendam-Voorburg. Bij alle openstellingen zijn foto's geplaatst en werd uitgebreid informatie verstrekt over de geschiedenis van de monumenten. Daar werden ook de algemene flyer en onze programmakrant geplaatst, die op die manier te downloaden waren.

Eigen website

Alle informatie over de opengestelde monumenten, zoals de geschiedenis, de activiteiten, enz. staan overzichtelijk vermeld op onze website. Ook zijn alle flyers en de programmakrant op de site te downloaden. Er was een geringe stijging van het aantal bezoekers van de website te zien t.o.v. september 2017.

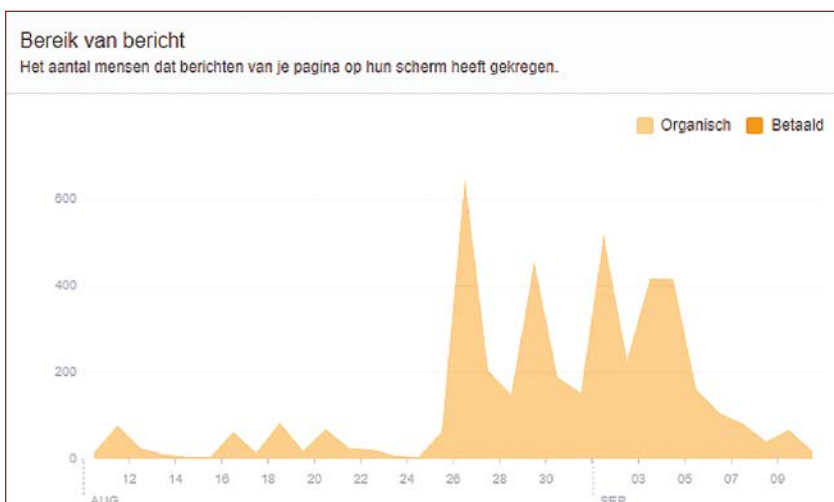
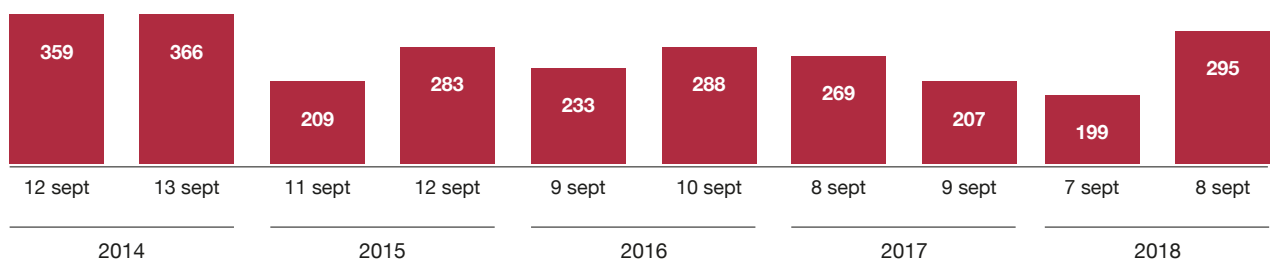
Facebook

De Facebookpagina van Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg werd het hele jaar door, maar voornamelijk in de maanden juli, augustus en de eerste 7 dagen van september regelmatig van nieuws voorzien over de openstellingen en de activiteiten. Speciale aandacht werd gegeven aan het thema 'In Europa'. Het aantal 'pagina-vind-ik-leuks' steeg van 159 naar 181. Door de 'likes' en het delen van berichten was het bereik per bericht vaak heel erg hoog. Dit resultaat is bereikt zonder betaalde verspreiding. De Facebook berichten worden automatisch doorgelinkt naar Twitter met 310 volgers.

Wiki.toenleidschendam-voorburg.nl

Begin 2018 werd op Wiki.toenleidschendam-voorburg.nl een informatiepagina over Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg geplaatst. Hier is algemene informatie te vinden evenals de Activiteitenverslagen vanaf 2013 tot heden.

Bezoeken website dag voor OMD en tijdens OMD

Organisatie

Algemeen

De Open Monumentendag werd dit jaar voor de 32e keer georganiseerd. Het wordt al die jaren al lokaal georganiseerd op basis van een landelijk initiatief, met elk jaar een ander thema. Door deze opzet kunnen de lokale comités goed rekening houden met de specifieke mogelijkheden. In Leidschendam – Voorburg werkt onze stichting als het lokale comité, wat we dit jaar voor de 9de keer in successie deden.

De Stichting zet zich in brede zin in voor het vergroten van de belangstelling en het draagvlak voor het behoud en de toekomst van het cultuurhistorisch erfgoed bij alle bewoners van de gemeente. Monumenten en hun bijdrage aan de historie van de drie kernen van de gemeente Leidschendam-Voorburg (Leidschendam, Voorburg en Stompwijk) staan hierin centraal.

Om onze doelstellingen te bereiken

- bevorderen we de openstelling van monumenten op Open Monumentendag;
- organiseren we verbindende activiteiten die bijdragen aan de kennis van en het bezoek aan monumenten op deze dag;
- brengen we op verschillende en eigentijdse wijze openstellingen en activiteiten op Open Monumentendag onder de aandacht van de inwoners;
- houden we in de loop van het jaar een grote groep betrokkenen op de hoogte via Nieuwsbrieven, nieuwsblogs, twitter, facebook, e.d.;
- zoeken we de samenwerking met lokale (vrijwilligers-) organisaties;
- en participeren we actief in lokale overleg- en samenwerkingsverbanden.

Landelijke organisatie

In 2016 heeft de landelijke organisatie een nieuwe hoofdsponsor gekregen en heeft zij de samenwerking gezocht met andere vergelijkbare organisaties. Dat heeft geleid tot de oprichting van Stichting Nederland Monumentenland. Binnen deze stichting functioneert nu het Projectbureau Open Monumentendag. Met de nieuwe sponsor is landelijk de naam van het evenement gewijzigd in 'BankGiro Loterij Open Monumentendag'. In publiciteit en op lokaal niveau wordt in het algemeen nog gesproken over de 'Open Monumentendag'.

Stichting Nederland Monumentenland heeft de ambitie om evenementen te organiseren en interactie tot stand te brengen, die een relevante bijdrage leveren aan kennisdeling over en beleving van monumenten.

Zij organiseert daartoe evenementen als:

- BankGiro Loterij Open Monumentendag (grote publiek)
- Erfgoedfairs (liefhebbers/eigenaren)
- Nationaal Monumentencongres (professionals/ beleidsmakers)
- Nederland Monumentenland (liefhebbers)

Met deze evenementen als basis worden ook andere initiatieven ontwikkeld. Ontmoetingen tussen betrokken en bevlogen mensen en beleving van monumenten zijn de belangrijkste 'wapens'.

Organisatie in Leidschendam-Voorburg

Op Open Monumentendag delen de eigenaren en beheerders van opengestelde monumenten hun passie voor het monument met de bezoekers en maken het mogelijk onze historie door te geven. Onze stichting stimuleert eigenaren/beheerders om hun monument open te stellen voor bezoekers, denkt mee over passende door hen aan te bieden activiteiten en biedt – waar nodig en mogelijk – praktische hulp of ondersteuning bij de publieksbegeleiding. Verder verzorgen wij de communicatie over en de praktische organisatie van Open Monumentendag in Leidschendam-Voorburg.

We brengen initiatieven bij elkaar door zowel eigenaren/ beheerders als koren, musici, activiteitenclubs, ambachtslieden e.d te wijzen op elkaars interesse en mogelijkheden tot samenwerking. De activiteiten zijn voor bezoekers vaak een extra stimulans om een monument te bezoeken, en het trekt op haar beurt weer bezoekers die primair op de activiteit afkomen. En... we kijken elk jaar samen met de erfgoedpartners en andere (vrijwilligers-) organisaties naar mogelijkheden voor invulling van het thema en daarop aansluitende activiteiten.

Contacten met eigenaren/beheerders over openstelling

Op basis van onze inventarisatie van monumenten die goed passen binnen het thema hebben we ons voor de openstellingen primair gericht op de eigenaren/ beheerders van monumenten die in de afgelopen jaren één of meerdere keren hebben meegedaan. Zij hebben in maart/april ieder afzonderlijk een uitnodiging ontvangen om ook dit jaar mee te doen met Open Monumentendag. Daarnaast hebben we direct en via onze netwerken contacten gelegd met andere eigenaren van monumenten die mogelijk geïnteresseerd zijn.

Samenwerking met andere (vrijwilligers-) organisaties

In 2018 hebben nauw samengewerkt met:

- de gemeente Leidschendam-Voorburg, die niet alleen subsidie geeft, maar ook bestuurlijke en ambtelijke ondersteuning;
- onze sponsors, die het – deels in de vorm van gratis dienstverlening – mogelijk maken activiteiten te organiseren en de Open Monumentendag goed 'in de markt' te zetten. Als dank voor hun steun vermeldden wij hun logo's in onze publicaties en op onze website;
- Het Haags Openbaar Vervoer Museum, die historische bussen lieten rijden;
- De Archeologie Werkgroep Leidschendam-Voorburg, die een stand bemanden en rondleidingen verzorgden in Park Arendsburg;
- De Stichting Sport & Welzijn Leidschendam-Voorburg, die het Kinderkunstproject heeft georganiseerd;
- Het bestuur van het Huygens Festival, die vele muziektredens in en bij monumenten en andere locaties in het Huygenskwartier hebben georganiseerd;
- Lionsclub Prinses Marianne, waarvan enkele leden op Open Monumentendag actief waren als dag-vrijwilliger;
- De erfgoedpartners in de gemeente.

Dagvrijwilligers

Voor het bemensen van onze drie informatiestands, het begeleiden van de rondwandelingen en andere ondersteunende activiteiten waren zo'n 30 dag-vrijwilligers nodig. Twee mensen van onze stichting hielden zich met de werving bezig.

Na inventarisatie bleken er uit het vrijwilligersbestand van vorig jaar zo'n 10 mensen beschikbaar te zijn voor dit jaar. En we konden weer rekenen op de inzet van leden van Lionsclub Voorburg Prinses Marianne. Bovendien hielpen enkele vrienden en kennissen enthousiast mee.

Actieve vrijwilligers

Op Open Monumentendag zijn ongeveer 110 (dag-)vrijwilligers actief geweest als:

- eigenaren/beheerders, medewerker of vrijwilliger bij opengestelde monumenten;
- informant en publieksbegeleider;
- erfgoedpartner;
- buschauffeur;
- coördinator, assistent of 'manusje van alles' bij activiteiten;
- rondleider of gids;
- of fotograaf.

Als dank voor hun inzet hebben we de eigenaren/ beheerders van monumenten, de rondleiders, de buschauffeurs, de erfgoedpartners onze dag-vrijwilligers een zoete lekkernij aangeboden. De attentie werd erg op prijs gesteld.

Voor alle betrokkenen hebben we – nadat de vlag van de Open Monumentendag was binnengehaald, de kramen waren opgeruimd en de ruimten weer waren ingericht voor normaal gebruik – een afsluitende borrel georganiseerd. Dit jaar in Tennispark Vreugd & Rust in Voorburg. De borrel die vooral bedoeld is voor de vele vrijwilligers werd redelijk bezocht en was geanimeerd.

Erfgoedpodium (voorheen Platform Toen)

De verschillende erfgoedpartners in de gemeente ontmoetten elkaar ongeveer 6 keer per jaar in het Erfgoedpodium. Daar worden plannen op elkaar afgestemd en nieuwe initiatieven om het erfgoed in de gemeente voor zowel bewoners als toeristen beter op de kaart te zetten. Museum Swaensteyn treedt op als penvoerder en stimulator. Vanuit Open Monumentendag vinden we dit een belangrijke ontwikkeling die past binnen onze doelstellingen en die we waar mogelijk zullen ondersteunen zonder overigens onze eigen focus los te laten.

Stichting is ANBI erkend

In 2012 hebben we bij de belastingdienst de status van Algemeen Nut Beogende Instelling aangevraagd en verkregen. Met deze ANBI status zijn giften aan de Stichting aftrekbaar.

Samenstelling bestuur en kern-werkgroep

De Stichting Open Monumentendag Leidschendam – Voorburg heeft een kern van bestuurs- en werkgroep-leden. Allen zijn vrijwilliger en ontvangen geen vergoeding.

Voor Open Monumentendag 2017 waren actief:

- C.A. Postema (Cees), voorzitter
- N.A. de Jong (Nettie), secretaris/penningmeester
- R. Hanzon (Rob), algemeen bestuurslid
- A. Willink (Annebet), lid kern werkgroep
- J.A. van Vels - van Dongen (Joke), lid kern-werkgroep
- M.E.M. de Vreught (Kiek), lid kern-werkgroep
- V. Holman-Marijnen (Vera) lid kern-werkgroep

Na 8 jaar als voorzitter gaf Pieter van den Kerkhoff per 1 januari 2018 het stokje over aan Cees Postema. Wij danken Pieter zeer voor zijn tomeloze inzet. In het verslagjaar beëindigden Petra van Marlen en Agnes Steutel hun deelname aan de Kernwerkgroep.

Financiën

Financieel verloopt de Open Monumentendag 2018 naar verwachting als volgt:

Voorlopige resultaat 2018 Open Monumentendag (in €)

Kostenpost	Kostenpost	2017	Verschil
Activiteiten	3.735	2.544	1.191
Materiaal kosten	1.499	1.669	-170
Communicatiekosten	8.415	7.907	508
Beheerkosten	1.264	1.687	-423
Totaal kosten	14.913	13.807	1.106
Baten			
Subsidie gemeente L-V	7.800	7.800	0
Sponsoring	700	1.200	-500
Sponsoring in natura	5.620	5.620	0
Overige opbrengsten	595	247	348
Totaal baten	14.715	14.867	-152
Resultaat	-198	1.060	-1.258
(negatief = verlies)			

Per saldo is sprake van een zeer beperkt negatief resultaat. Gelet op de reserve van de Stichting Open Monumentendag is dit goed op te vangen.

In vergelijking met de realisatie 2017 is meer uitgegeven aan activiteiten. Daar is bewust voor gekozen. Mede dankzij deze activiteiten bleek Open Monumentendag 2018 aantrekkelijk te zijn voor een groot aantal bezoekers.

Ook de communicatiekosten liggen hoger dan in 2017. Dit heeft als oorzaak dat een aantal communicatie uitingen niet onder het sponsorcontract in natura waren opgenomen. Daar zijn extra kosten uit naar voren gekomen. De extra communicatie uitingen (waaronder een handzame overdruk op A4 van de programmakrant) zijn positief ontvangen door de bezoekers.

De beheerkosten liggen fors lager dan in 2017. De verklaring daarvoor is dat er steeds meer digitaal gecommuniceerd wordt waardoor de kosten briefpapier en porti gedaald zijn. Daarnaast probeert het bestuur zo zuinig mogelijk te zijn op deze kostenposten, zodat er zoveel mogelijk middelen beschikbaar blijven voor activiteiten en materialen.

De (voorlopige) subsidie 2018 is gelijk aan voorgaande jaren. Hierop zal begin 2019 een formele afwikkeling naar de gemeente plaats vinden.

Om een zo breed en mooi mogelijk aanbod van openstellingen en (thema gerelateerde) activiteiten

gespreid in de gemeente te kunnen realiseren zijn we steeds op zoek naar sponsors. Wij zijn blij dat de volgende sponsors dit jaar de Open Monumentendag met een financiële bijdrage mogelijk hebben gemaakt:

Zwart & Partners	
Netwerk Notarissen	350
SIMA Installatietechniek	350
	700

Verder is sponsoring door levering tegen korting of volledig in natura verkregen van:

- Optima Forma (opmaak van programmakrant, posters, flyers e.d.)
- Woej (inzet medewerkers en bussen voor Senioren Rondritten)
- Opmeer Drukkerij (drukken en leveren flyers, overdrukken programmakrant)
- Stichting Sport & Welzijn Leidschendam-Voorburg (organisatie kinderkunstproject)
- Lions Club Voorburg Prinses Marianne (inzet dag-vrijwilligers)
- Tip Top verhuur (korting op facturen huur kramen)

Wij zijn erg blij met deze sponsoring in natura. In totaal vertegenwoordigt dit een groot financieel belang. Zonder deze sponsoring zou het niet mogelijk zijn om Open Monumentendag te organiseren op de wijze waarop dat in 2018 is gebeurd.

Vooruitblik naar 2019

We zijn op weg naar de Open Monumentendag 2019, op zaterdag 14 september, met het thema *'Plekken van Plezier'*. We hopen met medewerking van velen dan weer mooi aanbod van openstellingen en activiteiten te kunnen realiseren. En verder werken we in het bijzonder aan:

- het vinden van een betere balans tussen inspanningen en resultaat bij het organiseren van openstellingen en (verbindende) activiteiten;
- activiteiten voor specifieke doelgroepen;
- een (meerjarige) samenwerking met bedrijven en (vrijwilligers-) organisaties in de vorm van activiteiten en/of sponsoring (in natura);
- het onderhouden en verbreden van de contacten met eigenaren en beheerders;

Impressie Open Monumentendag 2018 in Leidschendam-Voorburg

Verslag Open monumentendag 2018 in Leidschendam-Voorburg

Bijlagen

PROGRAMMAKRANT

Open Monumentendag 2018

Open
MONUMENTENDAG
Leidschendam-Voorburg

Gemeente
Leidschendam-Voorburg

Zaterdag 8 september 2018 | 10.00 - 17.00 uur*

* Tenzij anders aangegeven

Welkom op Open Monumentendag 2018

Ontdek, bewonder en verrijk uw monumentenkennis

'In Europa' is het thema van Open Monumentendag 2018 op 8 september. De dag waarop monumenten landelijk extra in het zonnetje staan.

Ook onze lokale stichting Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg heeft voor jong en oud een gevarieerd programma samengesteld. Met een Romeins feest in Park Arensburg, een sing-a-long in de H.H. Petrus en Pauluskerk, de openstelling van vele monumenten en het vervoer daartussen met twee historische bussen.

Als nieuwe wethouder ben ik blij met mijn monumentale werkplek in het indrukwekkende raadhuis van architect Kropholler uit 1940. Het is

een krachtig gebouw tussen de woonhuizen die hij ook heeft ontworpen. Als gemeente hechten we veel waarde aan deze jonge architectuur. Het zijn de monumenten van de toekomst, die we juist nu moeten koesteren. Het raadhuis is te bekijken tijdens Open Monumentendag.

Naast onze jonge monumenten hebben we een heel bijzonder verborgen oud monument. De verdwenen Romeinse havenstad Forum Hadriani in Voorburg is een archeologisch rijksmonument. Deze oude stad komt tot leven op 8 september. In Park Arensburg wordt Romeins gekookt en een smid, een houtbewerker en een leerbewerker laten hun werk zien. Wie echt de diepte in wil kan een

lezing volgen over hoe West-Nederland eruit zag in de Romeinse tijd of Museum Swaensteyn bezoeken waar archeologische vondsten van Forum Hadriani liggen.

Het wordt weer een dag om meer over de geschiedenis van de monumenten in uw eigen gemeente te weten te komen. Ik wens iedereen veel plezier. De stichting Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg wil ik complimenteren met het programma en hartelijk danken voor hun inzet.

Ik zie u graag op Open Monumentendag!

Astrid van Eekelen
Wethouder Kunst en Cultuur

Opening

Wethouder Astrid van Eekelen geeft om 10.00 uur het officiële startsein voor de Open Monumentendag bij de HH Petrus en Pauluskerk, Sluiskant 29, Leidschendam. De opening wordt opgeluisterd met muziek van Showband '75 uit Leidschendam. Iedereen is hierbij van harte uitgenodigd de opening bij te wonen.

Waarom Open Monumentendag?

Dit jaarlijkse evenement wordt georganiseerd door de Stichting Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg en landelijke Stichting Open Monumentendag in samenwerking met de BankGiro Loterij.

Met dit evenement willen we de aandacht voor dit Nederlands cultureel erfgoed vergroten, toegankelijk maken en behouden voor een breed publiek.

Op Open Monumentendag zijn duizenden monumenten gratis toegankelijk voor het publiek, herkenbaar aan de Open Monumentendag vlag. Open Monumentendag draagt al 32 jaar bij aan de bewustwording en het behoud van monumenten.

En daarmee ook aan de betekenis, het hergebruik en de toekomst van monumenten.

Huygens Festival

Het Huygens Festival is hét jaarlijkse - driedaagse - klassieke muziek festival in Leidschendam-Voorburg.

Zowel solisten als gezelschappen verzorgen op vrijdag 7, zaterdag

8 en zondag 9 september tal van optredens in het Huygenskwartier. Tijdens de Open Monumentendag op 8 september spelen diverse ensembles in diverse geopende monumenten en in winkels in het Huygenskwartier.

Het volledige programma kunt u vinden op: www.huygensfestival.nl

Scratch concert

Onder leiding van dirigent Martin van der Brugge maakt een scratchkoor een muzikale reis door Europa, met een mix van klassieke en moderne werken, passend bij het thema.

Welke muziek kunt u verwachten?

- Europa: Ode an die Freude / L. van Beethoven-Schiller
- Bulgarije: Rodna Pese/Anoniem
Gezongen door het Koninklijk mannenkoor Die Haghe Sanghers
- Engeland: Scarborough Fair/Anoniem
- Tsjechië: Slavnostní sbor, B. Smetana
Gezongen door het Koninklijk mannenkoor Die Haghe Sanghers
- Zweden: Kristallen den fina/Anders Stenberg
- Spanje: El Carnaval, Javier Fajardowij
- Italië: Benia Calastoria
Gezongen door het Koninklijk mannenkoor Die Haghe Sanghers
- Frankrijk: Tournion / Quand je bois du vin clair (Anoniem)
- Engeland/
Duitsland: Hallelujah/ G.F.Händel

Ga je de muzikale uitdaging aan?!
Inschrijven kan nog op www.singalongevents.nl/omd/

De scratch vindt plaats in de monumentale HH Petrus en Pauluskerk, Sluiskant 29 in Leidschendam. Het koor oefent tussen 09.00 en 14.15 uur, de uitvoering van het concert is tussen 14.30 en 15.00 uur.

Tennispark Vreugd en Rust

Verscholen tussen de eeuwenoude bomen van Park Vreugd en Rust ligt het karakteristieke tennispark Vreugd en Rust, met zes tennisbanen op wat ooit Prinses Marianne's moestuin was en waarvan de oude muurtjes nog altijd overeind staan. Prinses Marianne was een dochter van koning Willem I.

Het clubhuis is gebouwd op de fundering van de toenmalige plantenkas. De smeedijzeren spanten en glasroeden zijn nog waarneembaar en is de reden dat de kantine als monument is aangewezen. Het dak rust op de vier muren en drukt die als het ware uit elkaar. Om dit op te vangen zou een zware muurconstructie nodig zijn.

Maar door aan de binnenkant van het dak ijzeren trekstangen en bogen met schroefdraad aan te brengen wordt de zijdelingse kracht verminderd. Met de ontwikkeling en het gebruik van metaal bij bouwwerken aan het eind van de 19de eeuw kwam deze techniek in zwang.

Programma

11.00 u: Opening expositie historie Vreugd en Rust op panelen
11.15 u: Lezing Kees van der Leer 'Vreugd en Rust: Mythen ontmaskerd'
11.45 u: Rondleiding Park door Joost Heuvelink van Stichting Mooi Voorburg
13.00 u: Montessorikoor Montekori zingt
13.30 u: Lezing Kees van der Leer 'Vreugd en Rust: Mythen ontmaskerd'
14.00 u: Rondleiding Park door Joost Heuvelink van Stichting Mooi Voorburg
15.00 u: Vintage tennis

Geopende monumenten en hun activiteiten

In dit overzicht staan de monumenten die tussen 10.00 en 17.00 uur (tenzij anders vermeld) gratis zijn te bezichtigen. De nummers geven de plaats op de plattegrond aan.

Voorburg

1. Huize Arentsburgh > Arentsburghlaan 3

Voor het eerst toegankelijk voor publiek tijdens Open Monumentendag!

Lezing Bert van der Valk over:

- Het landschap van West Nederland ten tijde van de Romeinen
- Forum Hadriani verbonden met de buitenwereld

Tijden: 12.30 uur en 14.30 uur

2. Park Arentsburgh > Arentsburghlaan 3

In het park toont Vereniging Pax Romana het burgerleven langs de Limes in het Romeinse Nederland van de 1ste eeuw na Christus in de vorm van ambachten in het kampelevens, zoals koken, houtbewerken, leerbewerken en koperklappen. De Archeologische Werkgroep Leidschendam-Voorburg geeft twee rondleidingen door het park en er staat een kraam met archeologische vondsten. Hans van Gastel toont zijn Romeinse munten.

3. Buitengoed Dorrepaal > Westvlietweg 115 > Open van 10.00 tot 16.00 uur

De benedenverdieping van de statige villa is geopend en ook in de kelder kan worden gekeken. In de villa en in de mooie theetuin is koffie en thee verkrijgbaar. Loop het Ommetje Dorrepaal of bezoek het Kabouterbos met de kinderen.
> *Expositie van het Grote Kinderkunstproject in samenwerking met SenW.*

4. Huygens' Hofwijck > Westeinde 2a

Doorlopende rondleidingen door huis en tuin.
> *Optredens Huygens Festival.*
Tussen 15.00 – 16.00 uur workshop over Romeinen voor kinderen vanaf 8 jaar. Hiervoor wordt een kleine vergoeding gevraagd.

5. Kinderboekwinkel In de Wolken > Herenstraat 167

Loop gerust de winkel binnen en kijk naar het plafond met haar bijzonder stucwerk.
> *Optredens Huygens Festival.*
Tussen 15.00 – 16.00 uur workshop over Romeinen voor kinderen vanaf 8 jaar. Hiervoor wordt een kleine vergoeding gevraagd.

6. Franse Kerk > Franse Kerkstraat 24

U bent van harte welkom om rond te kijken in de kerk. Er staan gastvrouwen/gastheren klaar die informatie geven over deze Franse Kerk.
Diapresentatie over de geschiedenis van de kerk die gesticht werd door uit Frankrijk gevluchte hugenoten.
> *Optredens Huygens Festival.*

7. Museum Swaensteyn (voorheen Stads museum) > Herenstraat 101

In dit voormalige notariskantoor, dat is gebouwd in de elegante en symmetrische Lodewijk 16de stijl huist sinds 1968 het museum Swaensteyn. In de Oudheidkamer van het museum liggen archeologische vondsten van het Romeinse Voorburg. Een museummedewerker geeft uitleg. Speurtocht voor kinderen door het museum over de Romeinen. De speurtocht is bij de balie van het museum af te halen.
> *Optredens Huygens Festival.*

In 2017 is het precies 375 jaar geleden dat Constantijn Huygens zijn buitenplaats Hofwijck in gebruik nam. In het teken van de viering is de film *Met Constantijn Huygens naar Venetië. The movie* gemaakt en wordt deze doorlopend in het museum getoond.

8. Kunsttuitelen > Herenstraat 92 > Open van 11.00 tot 17.00 uur

Bekijk de drie verdiepingen van dit smalste pandje van Voorburg.
> *Optredens Huygens Festival.*

9. Huize Swaensteyn > Herenstraat 72 - 74

Let eens op de houten sleutelstukken van de balkconstructie en houten schouwen in het huis, het glas-in-lood uit 1632 met zwaanmotief, het ijzeren hang en sluitwerk met zwaanmotief; tegeltableaus en gevelornamenten. Informatie over de geschiedenis van Huize Swaensteyn ligt klaar voor de bezoekers.
> *Expositie van Het Grote Kinderkunstproject in samenwerking met SenW.*

10. 't Swaentje > Herenstraat 76

Werd gebouwd eind 16de eeuw. Heeft verschillende bestemmingen gehad, o.a. was hier een bakkerij gevestigd.

11. Oude Kerk > Herenstraat 77

De werkgroep Oude Kerk Open vertelt bezoekers alle wetenswaardigheden over de kerk.

Tussen 16.30 en 17.00 uur verzorgt Gerda Peters, beiaardier van Voorburg, 'Open Toren Carrillonconcerten'. Belangstellenden kunnen de toren beklimmen en haar concert van nabij meemaken. De klimmers moeten wel ouder dan acht jaar zijn, goed ter been en vrij zijn van hoogtevrees. Bovendien is de beiaardier op een groot videoscherm te volgen.
> *Optredens Huygens Festival.*

15. Molen De Vlieger > Essepad 3 > Open van 11.00 tot 16.30 uur

Deze achtkantige houten molen, gedekt met riet op lage voet, is een van de oudste, volledig maalvaardige poldermolens van Nederland. Er zijn rondleidingen met uitleg over de werking van de molen. Bij voldoende wind draaien de wieken en wordt het polderwater weg-gemalen. Dat is goed te zien bij de ingang van de molen aan het Essepad. Hier is de thematische fototentoonstelling 'Molens in Europa' te zien, waarin de historische ontwikkeling van molens in en de komst van molens naar Nederland in beeld is gebracht.

12. Sophia Bewaarschool > Herenstraat 2

De Sophia Bewaarschool is een goed voorbeeld van het lossere neoclassicisme uit de 2de helft van de 19de eeuw, waarin meer aandacht is voor vrijere vormen dan tijdens de strenge neo-Grecperiode (laat neoclassicisme/vroege neorenaissance). Het gebouw deed tot 1986 dienst als school.

13. Tennispark Vreugd en Rust > Oosteinde 5

Lezingen, rondleidingen, foto expositie en muziek. Zie programma elders in deze krant.

14. Sint Martinuskerk > Oosteinde 56 > Open tot 16.00 uur

De gehele dag:
• Ontvangst door gastheren en -vrouwen
• Aan de hand van een brochure is het kerkgebouw te bezichtigen
• Speurtocht voor kinderen met volwassenen

Leidschendam

16. Dr. Neherlaboratorium > Neherpark 5

Het Dr. Neherlaboratorium dateert uit 1955 en is ontworpen door architect J.S. van Embden. Het complex is typisch voor de periode van de wederopbouw: praktisch en zakelijk. Het gebouw is te bezichtigen, de toren is om veiligheidsredenen niet toegankelijk.
De film *Met Constantijn Huygens naar Venetië. The movie* wordt doorlopend in de Lounge getoond.
> *Expositie van Het Grote Kinderkunstproject in samenwerking met SenW.*

Film 'Met Huygens naar Venetië. The movie.'

In 2017 was het precies 375 jaar geleden dat Constantijn Huygens zijn buitenplaats Hofwijck in gebruik nam. In het teken van de viering is de film *Met Constantijn Huygens naar Venetië. The movie* gemaakt.

Constantijn reist naar Venetië
In 1620 reisde de jonge Constantijn Huygens naar Venetië, als secretaris van een diplomatieke missie. Die reis was voor hem een 'Grand Tour'. Hij maakte in Italië kennis met de kunst van de renaissance en van de antieke oudheid. Ook zag hij voor het eerst gebouwen van de beroemde architect Andrea Palladio.

Zijn wonderschone villa's inspireerden hem tot het ontwerpen en bouwen van zijn eigen huizen, aan het Plein in Den Haag en aan de Vliet bij Voorburg.

Met Constantijn naar Venetië.

The Movie
Constantijn hield tijdens die reis een journaal bij. Met dat boek in de hand maakten Peter van der Ploeg en Karlien Ritter, 397 jaar later, de reis opnieuw. Zij reden over binnenwegen in Duitsland en Zwitserland, langs prachtige stadjes, door beeldschone landschappen en hoog over de oude Alpenpassen. In Italië bezochten zij Verona, Vicenza,

Padua en Venetië. Er is gefilmd op bijzondere locaties, zoals in het Teatro Olimpico in Vicenza en in de Villa Foscari, langs de Brenta. Beide creaties van Andrea Palladio.

Waar te zien

Tijdens Open Monumentendag is deze film te zien in de volgende monumenten:

- Museum Swaensteyn, Herenstraat 92, Voorburg
- Neherlaboratorium, Neherpark 5, Sint Paulusstraat 4, Leidschendam

17. Raadhuis Leidschendam

> Raadhuisplein 1

> Open van 11.00 tot 17.00 uur

Het gemeentehuis is in 1940 gebouwd naar ontwerp van architect Alexander Kropholler in de stijl van de Delftse School. Het gemeentehuis werd gebouwd voor de gemeenteraad van de nieuwe gemeente die in 1938 ontstond na het opheffen van de gemeente Veur en Stompwijk. In 1941 opende toenmalig burgemeester Hendrik Banning het pand.

> Rondleidingen door het pand.

18. Het Veur Theater

> Damlaan 44

> Open vanaf 13.00 uur

19. Houtzaagmolen De Salamander

> De Wiek 19

> Open van 11.00 tot 16.00 uur

Molenaars zagen uit een eiken stam grote planken en leggen het zaagproces uit. Gidsen leiden bezoekers rond door de molen. Houtdraaiers demonstreren hun vaardigheden.

Kinderen

Kinderen maken met de figuurzaag een mooi voorwerp, maken kleurplaten of spelen met houten blokken. Voor kinderen vanaf 6 jaar - om met hun ouders te spelen - verschillende opdrachten en spelletjes die een beeld geven uit het leven van de Romeinen. Zoals het ontcijferen van een Romeinse tekst, en het spelen van het Molen- en Walnotenspel. Aan het einde van alle opdrachten wacht een Romeinse versnapering.

> Expositie van het Grote Kinderkunstproject in samenwerking met SenW op het Molenterrein.

Basisschoolleerlingen hebben onder leiding van lokale kunstenaars kijkdozen vervaardigd met als thema 'In Europa'. Op het molenterrein een expositie van dit Kinderkunstproject.

20. H. Petrus en Pauluskerk

> Sluiskant 28 - 29

10.00 uur:

Opening door de wethouder en optreden Showband '75 (zie elders in deze krant)

10.00 - 15.00 uur:

Repetitie koor scratch-concert met als thema 'Een muzikale reis door Europa' o.l.v. dirigent Martin van der Brugge (zie elders in deze krant)

14.30 - 15.00 uur:
Uitvoering scratch concert voor publiek

De gehele dag:

- De gehele dag ontvangst door gastheren en -vrouwen
- Aan de hand van een brochure bezichtigen kerkgebouw
- Speurtocht voor kinderen met volwassenen
- Aanbod ontsteken intentielicht in één van de kapellen

> Expositie van Het Grote Kinderkunstproject in samenwerking met SenW.

21. Dorpskerk (Peperbus)

> Delftsekade 7

> Open van 10.00 tot 16.00 uur

In de kerkzaal wordt op borden een overzicht getoond van een deel van de geschiedenis van Leidschendam, met name de opbouw van de wijken en de plaats van de Dorpskerk daarin.

Er zijn rondleidingen met toelichting en videopresentatie over de geschiedenis van de Dorpskerk in de Binnenhof. Daarbij wordt ingegaan op de invloed van de Italiaanse architectuur op het Hollands Classicisme en op de vroeg-christelijke 8-kantige kerken in Italië.

> Expositie van Het Grote Kinderkunstproject in samenwerking met SenW.

Beklimmen torentrap naar het dak van de kerk met zicht op de dakconstructie en uitzicht op het sluisgebied (toegang € 1,- p.p.) Tijdens de openstelling zijn koffie en thee verkrijgbaar en limonade voor de kinderen.

22. Villa Rozenrust

> Veurse Straatweg 104

Ch. Roos, kassier van de Bank van Lening te 's-Gravenhage, kocht in 1791 een boerderij en liet vervolgens een nieuw 'bouwmanhuis' (boerderij) en een 'heerwoning' bouwen. Hij noemde zijn buitenplaats, waar ook stallen, schuren, tuinen en weilanden bijhoorden, Rozenrust.

23. Dieselgemaal De Antagonist

> Stompwijkseweg 11

Het gerestaureerde monument is in volle glorie met draaiende motoren te bekijken. Vrijwilligers geven toelichting.

24. Molendriegang

> Stompwijkseweg 24, 26 en 28

Het erf rond deze "Parels van Riet" is vrij toegankelijk. De molens kunnen niet vanbinnen worden bezocht. De bewoners vertellen graag over de functie en de werking van de molens.

25. Sint Laurentiuskerk

> Doctor van Nootstraat 86

Er zijn regelmatig rondleidingen in de kerk en het kerkbos en de kerktoeren kan worden beklommen. Er is informatie over de historie van de kerk, en ook zijn vele kerkattributen te bezichtigen. Er wordt aandacht besteed aan Maerten van der Velde, de grondlegger van deze kerk in Stompwijk.

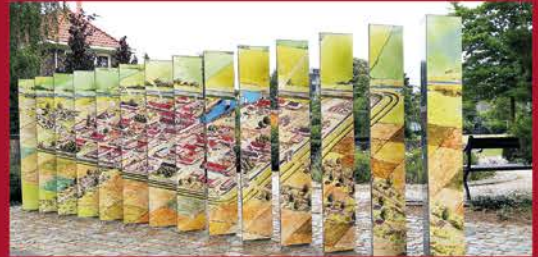
26. De Bles (v/h Het Blesse Paard)

> Doctor van Nootstraat 154

Een markant pand met 330 jaar geschiedenis. De brasserie is open.

Romeinse activiteiten

Via archeologisch onderzoek is vastgesteld dat Forum Hadriani ('Markt van Hadrianus') in Voorburg-West lag, in de hoek van de Vliet en de Trekvluit, op het terrein van de buitenplaatsen Arentsburch en Hoekenburg.

In museum Swaensteyn in de Herenstraat in Voorburg is vrijwel alles over de geschiedenis van Forum Hadriani te vinden. Het museum toont een aantal belangrijke vondsten, waaronder een gaaf bewaarde en zeer zeldzame Romeinse waterput, ingenieus opgebouwd met behulp van wagenwielen. Neem daar eens een kijkje op Open Monumentendag, want het museum opent die dag haar deuren gratis voor publiek. Bij de entree ligt een kinderspeurtocht over de Romeinen.

In Park Arentsburch toont Vereniging Pax Romana het burgerleven langs de Limes in het Romeinse Nederland van de 1ste eeuw na Christus in de vorm van ambachten in het kampeven, zoals koken, houtbewerken, leerbewerken en koperkloppen.

De Archeologische Werkgroep Leidschendam-Voorburg geeft twee rondleidingen door het park en er staat een kraam met archeologische vondsten. Tijden: 11.30 en 13.30 uur. Graag melden bij de kraam.

Peter van der Ploeg, directeur van Huygens' Hofwijck en Museum Swaensteyn, geeft toelichting over de wijze waarop de resten van Forum Hadriani, zonder te graven, weer zichtbaar gemaakt gaan worden.

Er is een bijzondere collectie

Romeinse munten van Hans van Gastel te zien. Romeinse keizers liet gouden, zilveren en koperen munten slaan: aureli, denarii, sestertien en assen. Daarmee betaalden zij o.a. soldaten en konden ze belastingen innen. Bovendien kon iedereen de beeltenis van de keizer zien ook al was hij ver weg. Tot zelfs in India zijn Romeinse munten teruggevonden.

Door de komst van de Romeinen kregen de bewoners van Leidschendam-Voorburg, de Cananefaten, ook te maken met geld. Voorheen maakten zij producten zelf of verkregen die door ruil of als geschenk. Geld maakte de handel veel eenvoudiger. Hans van Gastel vertelt wat men in de eerste eeuw voor dit geld kon kopen.

Huize Arentsburch opent haar deuren dit jaar voor het eerst op Open Monumentendag. Hier geeft Bert van der Valk twee lezingen:

- Het landschap van West Nederland ten tijde van de Romeinen
- Forum Hadriani verbonden met de buitenwereld

Tijden: 12.30 uur en 14.30 uur

Wethouder Astrid van Eekelen zal tegen 11.00 Huis en Park Arentsburch bezoeken. Zij wordt verwelkomd met de klanken van het pop-up optreden van Blazersensemble Windkracht 10.

In Kinderboekwinkel In De Wolken in de Herenstraat is tussen 15.00 en 16.00 uur een workshop over de Romeinen voor kinderen vanaf 8 jaar. Hiervoor wordt een kleine vergoeding gevraagd.

Informatiepunten

Stichting Open Monumentendag
Leidschendam-Voorburg

> www.ond-lv.nl

Bij de stands ter hoogte van Huize Swaensteyn in de Herenstraat, Voorburg en op het kerkplein (Sluiskant, Leidschendam) voor de H.H. Petrus en Pauluskerk is de programmakrant, de themapublicatie 'In Europa' en informatie verkrijgbaar over de activiteiten op Open Monumentendag in Leidschendam, Voorburg en Stompwijk.

Historische Vereniging Voorburg

> www.historischeverenigingvoorborg.nl

In de stand van de Historische Vereniging Voorburg – naast de Oude Kerk in het oude centrum van Voorburg – is informatie te verkrijgen over historisch Voorburg.

Vereniging Erfgoed Leidschendam

> www.erfgoedleidschendam.nl

Stand op het kerkplein (Sluiskant, Leidschendam) voor de H.H. Petrus en Pauluskerk.

Stichting Mooi Voorburg

> www.mooivoorborg.nl

Zoals ieder jaar staat Mooi Voorburg met haar tent bij de dorpspomp op de hoek van de Herenstraat en de Van Schagenstraat.

Joost Heuvelink van Stichting Mooi Voorburg geeft een rondleiding door Park Vreugd en Rust.

Drie generaties Zocher hebben Nederland in de 19de eeuw verrijkt met tientallen parken, buitenplaatsen en tuinen. Zij behoren tot de top van landschapsarchitectuur. 21 Projecten liggen in de Provinciale Landgoederenzone. Eén daarvan is Park Vreugd en Rust.

De wandeling toont de werking van water, gebogen lijnen, solitaire bomen en dichte bosschages. Het gebruik van open-ge sloten, van licht-donker en dichtbij-veraf, resulteerde in een arcadisch landschap. Het ideaal in de 19de eeuw. In de 21ste eeuw wil Stichting Mooi Voorburg bijdragen aan een herwaardering ervan. Vanuit de kraam start de wandeling door Park Vreugd en Rust om 11.30 uur en 13.45 uur. Na de lezing van Kees van der Leer in het Tennisplein Vreugd en Rust kan men daar om 11.45 uur en om 14.00 uur aansluiten.

De Archeologische Werkgroep
Leidschendam-Voorburg

> www.awlv.nl

De Archeologische Werkgroep Leidschendam-Voorburg geeft twee rondleidingen door Park Arentsburg en er staat een kraam met archeologische vondsten.

Tijden rondleidingen: 11.30 uur en 13.30 uur.
Graag melden bij de kraam.

Historisch Genootschap De Blauwe Tram

> www.blauwetram.nl

In de dubbele stand van Stichting Historisch Genootschap De Blauwe Tram op de hoek van de Herenstraat en de Kerkstraat in Voorburg is informatie te verkrijgen over de organisatie en over de herbouwplannen van een echte Blauwe Tram. Er zijn boeken, foto's en ansichtkaarten over spoor en tram te verkrijgen.

De stichting heeft meegewerkt aan een levig boek over de geschiedenis van de Blauwe Tramlijn Scheveningen-Den Haag-Voorburg-Leidschendam-Voorschoten-Leiden. Dit boek is in zeer beperkte oplage verschenen en behandelt de NZH-tramlijnen Leiden-Den Haag en Voorburg-Scheveningen. Dit bijzondere en 272 pagina's tellende boekwerk is verkrijgbaar voor € 35.

Kinderkunst bij monumenten

Aan Het Grote Kinderkunst-project doen leerlingen van brede scholen en basisscholen uit Leidschendam-Voorburg mee.

Zij maakten, begeleid door kunstenaars, in een aantal lessen bijzondere kunstwerken rond het thema van de Open Monumentendagen. Op Open Monumentendag zijn alle kunstwerken van deze 'kunstenaars in de dop' door iedereen te bewonderen in een aantal monumenten. Het project is een activiteit van 'Sport en Welzijn Leidschendam-Voorburg' en de organisatie van de Open Monumentendag.

Deelnemende scholen

De Wegwijzer, De Zonnwijzer, De Driemaster, De Parachute, De Dijksebloem, De Margriet, De Springplank en De Trampoline.

Kunstenaars

Voor het project werkte SenW samen met Annemiek Fierinck en Tarana La Buche.

Waar te vinden

De kunstwerken zijn geplaatst bij de volgende monumenten:

Voorburg

- Buitengoed Dorrepaal, Westvlietweg 115
- Huize Swaensteyn, Herenstraat 72-74

Leidschendam

- HH Petrus en Pauluskerk, Sluiskant 28-29
- Dr. Neherlaboratorium, Neherpark 5, Sint Paulusstraat 4
- Dorpskerk, Delftsekaad 7
- Houtzaagmolen De Salamander, De Wiek 19

Historisch vervoer

Twee historische bussen van het Haags Bus Museum rijden door Leidschendam en Voorburg langs open-gestelde monumenten. **Pak de bus!** De halteplaatsen en dienstregeling staan hieronder.

Bus 1	Vertrektijden						
Halte A: Pr. Mariannelaan, station Voorburg	11.30	12.30	13.30	14.30	15.30	16.30	
Halte B: Laan van Heldenburg, Voorburg		11.35	12.35	13.35	14.35	15.35	16.35
Halte C: Damlaan, Leidschendam	10.30	11.40	12.40	13.40	14.40	15.40	16.40
Halte D: Villa Rozenrust		11.45	12.45	13.45	14.45	15.45	16.45
Halte E: Essepap, Voorburg		12.00	13.00	14.00	15.00	16.00	17.00
Halte F: Arentsburg, Voorburg	10.50	12.15	13.15	14.15	15.15	16.15	17.15
Halte G: Pr. Mariannelaan, station Voorburg							17.20
							Eindpunt

Bus 2	Vertrektijden						
Halte A: Pr. Mariannelaan, station Voorburg	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00
Halte B: Laan van Heldenburg, Voorburg	10.05	11.05	12.05	13.05	14.05	15.05	16.05
Halte C: Damlaan, Leidschendam	10.10	11.10	12.10	13.10	14.10	15.10	16.10
Halte D: Villa Rozenrust	10.15	11.15	12.15	13.15	14.15	15.15	16.15
Halte E: Essepap, Voorburg	10.30	11.30	12.30	13.30	14.30	15.30	16.30
Halte F: Arentsburg, Voorburg	10.45	11.45	12.45	13.45	14.45	15.45	16.45
Halte G: Pr. Mariannelaan, station Voorburg							16.50
							Eindpunt

Senioren bustour

Speciaal voor senioren organiseert Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg i.s.m. 'Woje-uitjes' een monumentenbustour. Met een Woje-bus wordt u van en naar 4 of 5 monumenten gebracht in Leidschendam, Voorburg en Stompwijk.

Colofon

Deze programmakrant is een uitgave van Stichting Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg.

> www.ond-lv.nl

- Uitgave: september 2018
- Redactie: OMD-LV / Rob Hanzon / Kiek de Vreught
- Vormgeving: Optima Forma bv

Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg is mede mogelijk gemaakt door:

en m.m.v. Sport en Welzijn Leidschendam-Voorburg, Haags Bus Museum, Lionsclub Voorburg Prinses Marianne, Huygens Festival en vele vrijwilligers.

Stichting Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg zet zich in voor het vergroten van belangstelling en draagvlak voor het behoud van het cultuurhistorisch erfgoed bij alle bewoners van de gemeente. Met dank aan de vrijwillige inzet van eigenaren en beheerders van monumenten, lokale cultuurhistorische verenigingen en overige vrijwilligers.

De inhoud van deze programmakrant is met zorg samengesteld. Stichting Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de gegevens.

Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend. Informatie mag worden overgenomen of gebruikt met bronvermelding.

www.ond-lv.nl

Kom de monumenten bekijken en pak de fiets!

Open MONUMENTENDAG
Leidschendam-Voorburg

Open monumentendag

zaterdag 8 september 2018 | van 10:00u tot 17:00u

Monumenten gratis geopend voor iedereen

Scratch-concert Lezingen Rondleidingen

Romeinse geschiedenis in beeld Film

Exposities Kinderkunst bij monumenten Muziek

Activiteiten

- Scratch-concert o.l.v. dirigent Martin van der Brugge in Het Paleis en Pauluskerk
- Romeinse busgereguleerder getoond in Park Aertshuyzen door Vereniging Pax Romana
- Rondleidingen Archeologische Werkgroep in Park Aertshuyzen
- Lezingen en Romeinse muziektheater in Huize Aertshuyzen
- Speurtocht voor kinderen in Museum Swaenbeek
- Het Grote Kinderkunstproject i.s.m. SerfW
- Expositie, lezing, rondleidingen en muziek in Tenenpark
- Vreugd en Rust
- Diensprentatie geschiedenis Franse Kerk
- Rondleidingen door monumenten
- Open Toren carillon-concert in de Oude Kerk
- Zwaagbeenderen bij Houtzwaagmolen de Sijlensmolen
- Fototentoonstelling 'Molens in Europa' in Molen De Vlieger
- Muziekopdrachten i.s.m. Huygens Festival
- Monumenten bustour senioren
- Vervoer met historische bussen
- Expositie Konstellation Voorburg
- Informatieavond en activiteiten van lokale historische verenigingen
- Film 'Met Huygens naar Venetië'. The movie, in diverse monumenten

Het uitgebreide programma is verkrijgbaar bij de stands van Stichting Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg in de Harnestraat in Voorburg en op het kerkplein Skikant in Leidschendam.

Kijk voor informatie over tijden van openingsuren, activiteiten en de laatste wijzigingen op onze website www.ond-lv.nl. Vanaf 8 september ontvangen bezoekers van de gemeente de programmaprofiel via Het Krantje.

www.ond-lv.nl

BankGiro Loterij

OP MEER OPTIMA FORMA Woej

en m.m.v. Sport en Welzijn Leidschendam-Voorburg, Haags Openbaar Vervoer Museum, Lionsclub Voorburg Prinses Marianne, Huygens Festival en vele vrijwilligers

Flyer algemeen

Open MONUMENTENDAG
Leidschendam-Voorburg

Open monumentendag

zaterdag 8 september 2018

Voor senioren

Monumenten-bustour

Van 13.00 tot ca. 16.00 uur | Kosten € 3,00 inclusief koffie/thee en een verfrissing

Speciaal voor senioren organiseert Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg i.s.m. "Vrijwilligers" een monumenten-bustour. Met een Vrijwilliger wordt u naar 4 of 5 monumenten gebracht in Leidschendam, Voorburg en Sluiswijk.

De tour is gratis in ieder geval een bezoek gebracht aan het dorp voor het eerst geopende hals Aertshuyzen en het Park Aertshuyzen in Voorburg. Hier kunt u kennismaken met Romeinse ambachten, zoals koken, houtbewerken, leerbewerken en -openkopen, uitgevoerd door leden van Vereniging Pax Romana. In de Binnens en Zwaagbeenderen in Leidschendam kunt u genieten van een scratch-oor del o.l.v. Martin van der Brugge speciaal voor Open Monumentendag leden. Instructie met als thema "San rondreis door Europa".

De tour eindigt met een kopje koffie of thee en een verfrissing in een van de opengepaste monumenten.

Opstapplaatsen
Bij de wijk- en dienstencentra De Groene Loper, Oranjestad.

De Pinst en hals 47 op de hoek Rijnlandstraat/Danlaan. Dit in overleg met Woej.

Aanmelden
Aanmelden van 23 augustus t/m 30 augustus 2018 via tel. 070 569 3020 van Woej. Centrale Busvervoer (linea verdrag tussen 11.30 en 15.00 uur). Bij aanmelden aangeven waar u wilt overstappen.

De bustour wordt mogelijk gemaakt door vrijwilligers van Vrijwilligers van Woej busvervoer en is bestemd voor senioren die goed herbeiden zijn en weinig hulp nodig hebben bij het in- en uitstappen.

www.ond-lv.nl

Het aantal deelnemers is beperkt, dus wees er snel bij!

OP MEER OPTIMA FORMA Woej

en m.m.v. Sport en Welzijn Leidschendam-Voorburg, Haags Openbaar Vervoer Museum, Lionsclub Voorburg Prinses Marianne, Huygens Festival en vele vrijwilligers

Flyer senioren

Open MONUMENTENDAG
Leidschendam-Voorburg

Open monumentendag

zaterdag 8 september 2018 | van 10:00u tot 17:00u

Monumenten gratis geopend voor iedereen

Scratch-concert Lezingen Rondleidingen

Romeinse geschiedenis in beeld Film Muziek

Exposities Kinderkunst bij monumenten

www.ond-lv.nl

BankGiro Loterij

OP MEER OPTIMA FORMA Woej

en m.m.v. Sport en Welzijn Leidschendam-Voorburg, Haags Openbaar Vervoer Museum, Lionsclub Voorburg Prinses Marianne, Huygens Festival en vele vrijwilligers

Advertentie Het Krantje

Open MONUMENTENDAG
Leidschendam-Voorburg

Open monumentendag

zaterdag 8 september 2018 | van 10:00u tot 17:00u

Monumenten gratis geopend voor iedereen

Scratch-concert Lezingen Rondleidingen

Romeinse geschiedenis in beeld Film

Exposities Kinderkunst bij monumenten Muziek

www.ond-lv.nl

OP MEER OPTIMA FORMA Woej

en m.m.v. Sport en Welzijn Leidschendam-Voorburg, Haags Openbaar Vervoer Museum, Lionsclub Voorburg Prinses Marianne, Huygens Festival en vele vrijwilligers

Affiche driehoeksbord

Driehoeksborden op straat

Spandoeken boven de straat

Flyers scratchkoor

Scratchkoor

Historische bus

Kinderkunst

Raadhuis

Romeinen

Senioren rondrit

Tennispark

Huygens Festival

Verslag Open monumentendag 2018 in Leidschendam-Voorburg

Colofon

Dit is een uitgave van de Stichting Open Monumentendag
Leidschendam-Voorburg (OMD-LV)
Parkweg 275, 2271 BC Voorburg
T 070 - 369 1584
E info@omd-lv.nl
www.omd-lv.nl
KvK te Den Haag 27368088

Uitgave: oktober 2018

Redactie: Rob Hanzon en Kiek de Vreught

Foto's: Marianne Knijnenburg en Kiek de Vreught

Vormgeving: Optima Forma bv

Stichting Open Monumentendag Leidschendam-Voorburg
zet zich in voor het vergroten van belangstelling en draagvlak
voor het behoud van het cultuurhistorisch erfgoed bij alle
bewoners van de gemeente.

De inhoud van dit verslag is met zorg samengesteld.

OMD-LV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de juistheid
en volledigheid van de gegevens. Aan de inhoud kunnen
geen rechten worden ontleend. Informatie mag worden
overgenomen of gebruikt met bronvermelding.

